HE 197/2022
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain ja terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta 21.10.2022

A-klinikkasäätiö

Jouni Tourunen

Tutkimuspäällikkö, dosentti

Erityislaeista yleislakeihin

- Mielenterveys- ja päihdepalvelujen säätely sosiaalihuollon palvelujen osalta sosiaalihuoltolaissa sekä terveyden- ja sairaanhoidon osalta terveydenhuoltolaissa on kannatettavaa. Säätelyn muutos erityislaeista yleislakeihin voi vähentää päihde- ja mielenterveysongelmista ja -riippuvuuksista kärsiviin ihmisiin kohdistuvaa stigmaa korostamalla heidän kohteluaan yhdenvertaisesti muiden sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden/potilaiden kanssa.

Edellisen lausuntokierroksen kritiikki otettu huomioon

- Sosiaalihuollon mielenterveystyön (25 §) ja päihde- ja riippuvuustyön (24 §) pykälät on säilytetty niiden entisillä paikoillaan ja myös lain 14 §:n 1 momentin luettelokohtina. Lisäksi mielenterveystyön ja päihde- ja riippuvuustyön kohdennetuista palveluista ehdotetaan säädettäväksi omissa uusissa pykälissään (24 a, 24 b ja 25 a §) palvelujen järjestämisvelvollisuutta koskevassa luvussa 3.
- Opioidiriippuvuuden lääkkeellistä korvaushoitoa voidaan jatkossakin antaa nykyisen asetuksen mukaisesti myös sosiaalihuollon yksikössä (THL 28 a §)
- Sosiaalihuoltolain perusteella annetun laitoskuntoutuksen perusteella voi edelleenkin saada kuntoutusrahaa. (Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 18 §:n 4 m)

Uudet määritykset, laajennukset ja tarkennukset kannatettavia

- Päihde- ja riippuvuustyö/hoito (SHL 24 §; THL 28 §)
- Yhteisösosiaalityö ja etsivä työ (SHL 7 a §)
- Päiväkeskus (SHL 24 b §)
- Omatyöntekijän tarkennukset (SHL 42 §)
- Työnohjausvelvoite koskemaan myös päihde- ja riippuvuushoitoa (THL 78 c §)
- Välitön katkaisu- ja vieroitushoidon tarve kiireellisenä hoitona (THL 50 §)

Lisäysehdotus 1: Sosiaalihuollon itsenäinen arviointivastuu

- Lisäysehdotus THL:n 28 § perusteluihin HE:n sivulla 148:
- ”Tällaisissa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä yksiköissä palveluja tulisi tarjota terveydenhuoltolain 8 a §:n ja sosiaalihuoltolain 2 a §:n mukaisina sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisinä palveluina. Hoidon tarpeen arvioimisessa ja sen antamisessa noudatettaisiin terveydenhuoltolain mukaista menettelyä, ja tarvittava sosiaalinen kuntoutus liitettäisiin siihen yhteisesti toteutettuna palveluna tai esimerkiksi turvaamalla laitosjakson jälkeinen palvelujen tarve.”

  -> ***Sosiaalihuoltolain mukaisen kuntoutuksen ja muun tuen tarpeesta vastaavasta palvelusta arvion tekee itsenäisesti sosiaalihuollon ammattilainen ja palvelusta annetaan hallintopäätös***.

Lisäysehdotus 2: Kuntoutus-sana

- Sosiaalihuoltolain 24 § 4 mom. kirjattu seuraavasti:
- ”Palveluja on annettava henkilön, hänen perheensä ja muiden läheistensä avun ja tuen tarpeen perusteella. ”
- Koska kuntoutus -termiä käytetään sekä sosiaalihuolto- että terveydenhuoltolaissa, olisi selvyyden vuoksi hyvä mainita tässä sosiaalihuoltolain kohdassa: ”***avun, tuen ja kuntoutuksen tarpeen perusteella***”.
- Näin lisättynä kuntoutus-termin merkityksen sisältö tulisi selkeämmin esille sen sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon lakia soveltaville työntekijöille ja muille toimijoille sekä päätöksentekijöille.
- Lisäys selkeyttäisi käytännössä myös kuntoutusrahan saannin edellytysten arviointia sosiaalihuollon ja terveydenhuollon kuntoutuksen välillä.(Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista, HE s 192 ja 228).

Monimuotoiset palvelut ja digitalisaatio

- Maininta *monimuotoisista* palveluista esiintyy vain terveydenhuoltolain mielenterveys- ja päihde- ja riippuvuushoitoa koskevissa pykälissä (27 § ja 28 §) ja niiden perusteluteksteissä. Viittauksia *digitaalisuuteen* eli sähköisiin hoidon ja omahoidon palveluihin esiintyy vain terveydenhuoltolain mielenterveyspalveluja ja niiden monimuotoisuutta koskevan pykälän perustelutekstissä

->Monimuotoisuus ja digitaalisuus myös sosiaalihuollon sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa?